

Akademia Przyjaciół Pszczół

– czyli o małych wielkich owadach w bibliotekach

Kilka lat temu, zupełnie przypadkowo, jedna z naszych koleżanek natrafiła na informację o programie, którego jednym z elementów jest *Akademia Przyjaciół Pszczół*. Od tego czasu pszczoły są inspiracją dla bibliotekarek przygotowujących zajęcia dla dzieci.

IZABELA TYRCZ

Te małe owady wprosiły się do naszych bibliotek same. Przyznałam we wstępie, że przypadkowo... i już zostały, zagnieździły się. A tak zupełnie poważnie: jako bibliotekarze zauważyliśmy, że tematy przyrodnicze zawsze cieszą się dużym zainteresowaniem dzieci. Aby zachęcić młodego człowieka do odwiedzenia naszych bibliotek, szukamy ciekawych tematów, innowacyjnych działań, które przyniosą pozytywny efekt. *Akademia Przyjaciół Pszczół* daje nam taką możliwość. Chcemy też współpracować z organizacjami pozarządowymi i brać udział w akcjach ogólnopolskich, a w tym programie do tej pory wzięło udział 2 600 placówek, czyli 156 000 dzieci (według portalu pomagamypszczolom.pl).

Program *Z Kujawskim pomagamy pszczołom* ma na celu dotarcie do małych, lokalnych społeczności, które zainicjują długofalowe działania na rzecz pszczółowatych. Chodzi o stworzenie *Miejsc Przyjaznych Pszczołom* i posadzenie roślin miododajnych, np. na balkonach, w ogródkach przydomowych. Od 2011 roku organizatorzy programu wzmacniają świadomość społeczną poprzez edukację i popularyzację tematu.

Chcą w ten sposób pokazać, że każdy z nas może przyczynić się do poprawy warunków życia tych pożytecznych owadów.

W lipcu br. gmina Lubin złożyła symboliczną deklarację poparcia manifestu gmin przyjaznych pszczołom w ramach programu. Potwierdzeniem tego faktu jest wykonanie w kwietniu

br. nasadzeń 140 sadzonek klonów i lip w poboczu drogi Gorzelin – Raszówka. Celem akcji jest zmiana postaw społeczeństwa i promocja pozytywnych działań związanych z ochroną przyrody, a w szczególności ochrony zagrożonych wyginieciem pszczół, od których uzależnione jest nasze pożywienie i życie.

Warsztaty w filii w Niemstowie

Zdjęcia: Izabela Tyrz z archiwum GBP w Raszówce

DLA KOGO PSZCZOŁY?

Naszą pszczelą ofertę kierujemy do przedszkolaków i dzieci z klas 1-6 ze szkół podstawowych. Wie-
dza, jaką posiadają nasi uczest-
nicy, zaskakuje, prowokuje do
dyskusji i wymiany informacji,
ale również do wspólnej zabawy.
Materiały dostępne w ramach
programu *Akademia Przyjaciół
Pszczoł* dają możliwość przygoto-
wania ciekawych zajęć osobom
niezajmującym się na co dzień te-
matami przyrodniczymi czy eko-
logią. Każdy bibliotekarz może
stać się „przyjacielem pszczoło-
waty”. Na spotkania, w miarę
możliwości, zapraszamy eks-
pertów: lokalnych producentów
miodu, okolicznych pszczelarzy.
Obowiązkowym elementem zajęć
jest degustacja miodu.

W trakcie przygotowań korzy-
stamy z różnych źródeł informacji
i inspiracji. Najczęściej z materia-
łów *Akademii Przyjaciół Pszczoł*
oraz z pakietu edukacyjnego
Dzień Pszczoł opublikowanego na
stronie ekokalendarz.pl. Nieo-
ce-
nioną pomocą i atrakcją podczas
zajęć jest książka *Pszczoły*, z prze-
pięknymi ilustracjami Pawła So-
chy i tekstem dr Wojciecha Graj-
kowskiego. Inną pozycją wyda-
wniczą, która świetnie prezentu-
je świat pszczoł, jest zbiór wierszy
Marcina Brykczyńskiego *Skąd
się bierze miód* z ilustracjami Ka-
tarzyny Bajerowicz. Format obu
książek oraz wspiana oprawa
graficzna idealnie nadają się do
zaprezentowania podczas warsz-
tatów.

JAK MÓWIĆ O PSZCZOŁACH? – FORMY DZIAŁAŃ

Przez kilka lat warsztaty i spo-
tkania przyjmowały bardzo róż-
ne formy. Były wśród nich poga-
danki, wspólne prace plastyczne,
sadzenie kwiatów i roślin miodo-
dajnych przy bibliotekach (razem

z przedszkolakami, które potem
dbały o rośliny i podlewały je).
Na zaproszenie pobliskiej szko-
ły podstawowej w Raszówce bi-
bliotekarka wspólnie z lokalnym
pszczelarzem wzięli udział w cy-
klu warsztatów dla uczniów klas
I-III. Bibliotekarka poprowadziła
część teoretyczną, a właściciel pa-
sieki część praktyczną. Dzieci do-
wiedziały się, dlaczego pszczoły
są tak wyjątkowe i jak w prosty
sposób można je chronić przed
wyginieciem. Świetnie radziły so-
bie z wymienianiem części cia-
ła pszczołowatych, poznały pod-
stawowe ich gatunki, dowiedzia-
ły się o roli, jaką w społeczności
tych owadów odgrywa taniec.

Każda klasa otrzymała spis
zasad przyjaciół pszczoł, które
mogły utrwalić sobie na za-
jęciach z wychowawcą i wg któ-
rych wspólnie z rodzicami mo-
gły zainicjować *Miejsca Przyja-
zne Pszczołom*. Dzieci zobaczy-
ły, jak wygląda prawdziwy plaster
miodu, żywe pszczoły i wypo-
sążenie potrzebne do pracy z ro-
jem – strój, dmuchawa do ody-
miania i wiele innych akcesoriów,
budzących ogromne zaintereso-
wanie wśród uczniów. Najwięk-
szą atrakcją zawsze jest kapelusz
pszczelarza, który dzieci mogą
przymierzać.

Drugą część warsztatów wypeł-
niła pogadanka o pszczołach i za-
jęcia plastyczne polegające na wy-
konaniu owadów z przygotowa-
nych szablonów. Dzieci pozna-
ły rodzaje pszczołowatych i ich
budowę, dowiedziały się też, co
pszczoły lubią najbardziej. Pod-
czas zabawy z puzzlami zobaczy-
ły, jak wygląda obrostka, murar-
ka, pszczoła miodna i trzmiel.
Wysłuchały z zaciekawieniem li-
stu zapracowanej robotnicy *Daj-
cie mi odpocząć* do doktora Do-
bra Rada (fragmentu książki
Małe zwierzęta, tekst Claire Lle-
wellyn, ilustracje Kate Shep-
pard) i posmakowały słodziutkie-
go miodku. Wspólnie wykony-

Kapelusz pszczelarza,
filia w Niemstowie

wały plakaty inspirowane mate-
riałami dostępnymi do pobrania
na stronie pomagamypszczołom.pl/program (np. *Zasady Przyja-
ciół Pszczoł, Ogród i balkon przy-
jazny pszczołom, Jak założyć Mie-
jsce Przyjazne Pszczołom*). Wszys-
tkie te materiały, dostępne w for-
macie pdf, przedstawiają temat
w sposób prosty i przystępny dla
młodych odbiorców. Gotowe pla-
kаты, prezentacje, instrukcja bu-
dowy gniazd dla pszczoł dziko
żyjących, poradniki i informato-
ry wystarczy pobrać i zaprezen-
tować uczestnikom spotkania
w wybrany przez siebie sposób.

Na spotkaniach z przedszkola-
kami bibliotekarki proponują jako
element warsztatów również zaba-
wy ruchowe, np. taniec pszczo-
ły czy zbieranie nektaru z kwia-
tów. Na jednym ze spotkań piąto-
klasiści wysłuchali prelekcji o ży-
ciu i znaczeniu pszczoł dla śro-
dowiska i człowieka, o ograni-
czeniach w stosowaniu środków
ochrony roślin i nawozów sztucz-
nych, o sadzeniu roślin rodzimych
i unikaniu inwazyjnych. Obejrze-
li ciekawy filmik na temat bezpie-
czeństwa na wsi i dowiedzieli się,
jak unikać zagrożeń podczas prac
w gospodarstwie. Zaproszony na
inne zajęcia pan pszczelarz opo-
wiedził o roślinach przyjaznych
tym owadom i zachęcał dzieci

Malowanie wymarzonej łąki dla pszczoł, plac przy bibliotece w Raszówce

do zasiania miododajnych roślin w przydomowych ogródkach. Każdy uczestnik spotkania mógł skosztować miodu z pobliskiej pasieki i zobaczyć pierzgę – naturalnie przetworzony przez pszczoły pyłek kwiatowy.

Do zajęć wykorzystujemy zrobiony na zamówienie kilka lat temu baner z logo programu. Świetnie się sprawdza w różnych warunkach, bo zdarza się, że przygotowujemy „stanowisko o pszczołach” również podczas pikników czy festynów na świeżym powietrzu. Wszystkie dodatkowe materiały udostępnione w ramach programu drukujemy według własnych potrzeb w bibliotekach.

KOLEJNA EDYCJA

We wrześniu, po rozpoczęciu nowego roku szkolnego, program *Z Kujawskim pomagamy pszczołom* wznowił po wakacjach działania w ramach *Akademii Przyjaciół Pszczoł*. W tym roku jeszcze intensywniej planuje się zakładanie *Miejsc Przyjaznych Pszczołom*. Dlatego też przygotowywana wiosenna edycja grywalizacji (konkurs *Akademia Przyjaciół Pszczoł* – *Pszczeli Bohaterowie* dedykowany klasom IV-VI szkół podstawowych oraz ich opiekunom, realizującym podstawę programową z zakresu edukacji przyrodniczej) będzie poświęcona temu tematu. Start zaplanowano na począt-

ku drugiego semestru, gdy tylko zakwitną pierwsze kwiaty przyjazne pszczołom. Tegoroczna jesień i zima ma być okazją do przygotowania się, dlatego uruchomiono newsletter, który zawiera porcję ciekawej wiedzy oraz inspiracje do zabaw, gier i eksperymentów. Ta forma jest dodatkowym ułatwieniem dla planujących działania z programem *Akademia Przyjaciół Pszczoł* w bibliotekach.

WIELKI DZIEŃ PSZCZOŁY

Obchodzony 8 sierpnia, jest okazją do zorganizowania warsztatów, prelekcji, zajęć czy inspiracją do zabawy. Dlatego wykorzystyłam Dzień Pszczoły jako pretekst do rozmowy i zabaw plastycznych podczas tegorocznych zajęć wakacyjnych w bibliotece. Ponieważ w spotkaniu uczestniczyły przedszkolaki i dzieci z różnych klas szkoły podstawowej, zajęcia miały prostą formę, aby wszyscy razem dobrze się bawili.

Najpierw malowaliśmy łąki pełne kwiatów (papier, kilka „cipek” farby, to wszystko przykryte folią i rozprowadzone po kartce palcami – świetna zabawa). Potem tworzyliśmy kolorowe kwiatki (dna od butelek plastikowych, trochę plasteliny, opcjonalnie brokat i słupki kwiatowe z przeciętych na pół patyczków kosmetycznych, łądzygi z patyków do balonów) – nawet chłopcy bardzo

się w to zaangażowali. Na koniec wyszliśmy na dwór z farbami i pasem folii do okładania książek, którą przypięliśmy do rosnących obok biblioteki drzew. Tym razem użyliśmy pędzli. Powstało coś na kształt witrażu, ponieważ obraz widoczny był z obu stron.

CO PSZCZOŁY DAJĄ BIBLIOTECZE?

Na zajęcia do bibliotek zapraszamy zorganizowane grupy przedszkolne z opiekunami bądź klasy z pobliskich szkół podstawowych. Nasze biblioteki mieszczą się na wsiach i większość użytkowników zamieszkuje tereny wiejskie. Tematy ekologiczne są więc tym bardziej bliskie i zarazem potrzebne. Każde spotkanie, zajęcia czy warsztaty są szansą na pozyskanie nowych czytelników czy popularyzację bibliotek w środowisku lokalnym. Wynikiem naszych działań zazwyczaj są nowi użytkownicy, których często do bibliotek przyprowadzają dzieci. Mimo podejmowania różnych działań marketingowych, udziału w akcjach na mniejszą lub większą skalę, prowadzenia strony internetowej biblioteki (biblioteka-raszowka.pl) czy profilu na Facebooku (@bibliotekaRaszowka) nadal zdarza się, że ktoś „nie wiedział, że tutaj jest taka fajna biblioteka”. Moim zdaniem warto podejmować takie wyzwania, nawet jeśli temat nie jest nam bliski czy wydaje się trudny. Po jednym ze spotkań dziecko przyprowadziło rodzica, mówiąc mu, że „pani z biblioteki zapraszała, żeby przyjść, a jak ktoś prosi, to nie można odmawiać”. Biblioteka pozyskała nowego czytelnika, a dziecko zaprzyjaźniło się nie tylko z „pszczołami”, ale również z biblioteką.

IZABELA TYRCZ
Gminna Biblioteka Publiczna
w Raszówce